

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **Slovenskej republiky**, za ktorú konajú **Lesy Slovenskej republiky, š.p. Banská Bystrica**, so sídlom v Banskej Bystrici, Námestie SNP č. 8, IČO: 36 038 351, zastúpený JUDr. Irenou Sopkovou, advokátkou so sídlom v Košiciach, Hlavná 25, **Slovenský pozemkový fond**, so sídlom v Bratislave, Búdkova 36, IČO: 17 335 345, zastúpený advokátskou kanceláriou ECKERKÁN & PARTNERS, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Námestie M. Benku 9, proti žalovanej **Slánskym lesom s.r.o.**, so sídlom v Trebišove, Ruskovská 6, IČO: 31 700 900, zastúpenej JUDr. Alexandrom Fuchsom, advokátom so sídlom v Košiciach, Štúrova 20, **o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti**, vedenej na Okresnom súde Košice - okolie pod sp.zn. 14C 565/1998, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 26. novembra 2013 sp.zn. 14Co 352/2012, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a**.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Košice - okolie rozsudkom z 20. marca 2012 č.k. 14C 565/1998-2930 v spojení s opravným uznesením z 2. mája 2012 č.k. 14C 565/1998-3006 určil, že žalobca – Slovenská republika je výlučným vlastníkom nehnuteľností bližšie špecifikovaných vo výroku I., konanie o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam bližšie špecifikovaným vo výroku II. vylúčil na samostatné konanie a žalovanému uložil povinnosť uhradiť žalobcovi 100% trov konania, ktoré pozostávajú z trov právneho zastúpenia a budú vyčíslené v osobitnom uznesení po právoplatnosti tohto rozsudku. Súd dospel k záveru, že označenie žalobcu v tomto konaní je správne a žalobcu v konaní zastupujú oprávnené subjekty v zmysle § 21 ods. 4 O.s.p. Vo vzťahu k Slovenskému pozemkovému fondu vychádzal z ustanovenia § 34 ods. 4 zákona č. 330/1990 Zb. o pozemkových úpravách a vo vzťahu k Lesom SR š.p. z ustanovenia § 50 ods. 6 zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch. Ako prejudiciálnu otázku riešil

nadobudnutie vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam nebohou M. D. a následne žalovanou. Dospel k záveru, že M. D. nenadobudla vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam ako dar od grófa L. K. (ktorému nehnuteľnosti pôvodne vlastnícky patrili), pretože v čase daru, t.j. začiatkom mesiaca február 1913, ešte nebola narodená a v zmysle vtedy platného § 127 zákona XXXI: 1894 nemala spôsobilosť na právne úkony, ani nemohla prijímať dary. Druhým dôvodom bolo, že sporné nehnuteľnosti v tomto čase mali charakter tzv. sverenského majetku, ktorý podľa vtedy platnej právnej úpravy nebolo možné darovať, ani nakladať s ním na ujmu čakatľa, dedil ho len mužský potomok. V zmysle záverov znaleckého posudku MUDr. Dušana Friča, CSc. tiež vyplynulo, že matka M. D. nemohla oznámiť svoje tehotenstvo vo februári 1913, pretože sa o ňom reálne mohla dozvedieť až v marci 1913. Súd konštatoval, že skutočnosti uvedené M. D. v notárskych zápisniciach osvedčujúcich jej vyhlásenie o vydržaní vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam, boli vylúčené. Žalovaná v konaní tvrdila, že časť sporných nehnuteľností, vlastnícky patriacich rodine W., bola darovaná grófovi L. K. ako 17-ročnému. Vzhľadom k tomu, že podmienkou platného daru podľa vtedajšieho práva bola intabulácia darovacej zmluvy, o čom však nebol predložený žiadny dôkaz, súd vyhodnotil tieto tvrdenia ako nepravdivé. Ostatné sporné nehnuteľnosti predstavovali neknihované pozemky, ktoré neboli evidované v pozemkovej knihe. V zmysle zákona č. 180/1995 Z.z. vlastnícke právo k týmto pozemkom dňom nadobudnutia jeho účinnosti, t.j. 1. septembra 1995 nadobudol buď štát alebo obec. Následne súd skúmal splnenie podmienok nadobudnutia vlastníckeho práva M. D. vydržaním. Mal za to, že M. D. nespĺnila podmienku spočívajúcu v oprávnenosti držby nehnuteľností po dobu 32 rokov v zmysle obyčajového práva platného do 31. decembra 1950, pretože sporné nehnuteľnosti nikdy neužívala, ani ich nikto nespravoval v jej mene. Bolo preukázané, že pôvodní pozemnoknižní vlastníci naďalej nakladali s týmito nehnuteľnosťami a správali sa ako ich vlastníci. Na základe uvedeného súd uzavrel, že právna predchodkyňa žalovanej M. D. nenadobudla vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam darom a nespĺnila ani zákonom stanovené podmienky pre vydržanie vlastníckeho práva. V zmysle zásady *nemo plus iuris* preto nemohla nadobudnúť vlastnícke právo k týmto nehnuteľnostiam ani žalovaná. Navyše bolo v konaní preukázané, že právny úkon „Vyhlásenie“, urobený M. D., ktorým vložila sporné nehnuteľnosti do spoločnosti Slánske lesy, s.r.o, nebol podpísaný konajúcou osobou, a preto je absolútne neplatný. Súd ďalej pristúpil k preskúmaniu vlastníckeho práva na strane žalobkyne a dospel k záveru, že žalobkyňa je vlastníkom sporných nehnuteľností. Žalobkyňa tieto nehnuteľnosti nadobudla počas prvej a druhej pozemkovej reformy, a to na základe ich faktického prevzatia (záborom) a následne na to ich zaknihovaním, t.j. zosúladením právneho

stavu s faktickým u všetkých sporných parciel. Ku konfiškácii nehnuteľného majetku došlo na základe konfiškačných rozhodnutí vydaných v zmysle dekrétu prezidenta republiky č. 12/1945 o konfiškácii a urychlenom rozdelení zemедělského majetku Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa a nariadenia SNR č. 104/1945; pričom súd poukázal na to, že mu v tomto konaní neprislúcha právo skúmať vecnú správnosť správneho aktu - konfiškačných rozhodnutí. Vlastnícke právo žalobkyne k neknihovaným parcelám vzniklo ako dôsledok nadobudnutia účinnosti zákona č. 180/1995 Zb. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom (dňom 1. septembra 1995). Konanie o zvyšnej časti žalobného návrhu vylúčil na samostatné konania z dôvodu potreby ďalšieho dokazovania (§ 112 ods. 2 O.s.p.). O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 v spojení s § 151 ods. 7 O.s.p. Proti tomuto rozsudku vo výroku I. a III. podala odvolanie žalovaná.

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, rozsudkom z 26. novembra 2013 sp.zn. 14 Co 352/2012 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s opravným uznesením vo výroku I. potvrdil (§ 219 ods. 1, 2 O.s.p.) a vo výroku III., ktorým okresný súd rozhodol o náhrade trov konania, zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení rozhodnutia konštatoval, že si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa vo výroku I., na ktoré v plnom rozsahu odkázal. Uviedol, že súd vykonal v danej veci dostatočné dokazovanie pre zistenie skutkového stavu veci, vykonané dôkazy vyhodnotil v súlade s § 132 O.s.p. a svoje rozhodnutie aj náležite odôvodnil podľa ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p. Námietku žalovanej o nesprávnom označení žalobkyne v konaní považoval za nedôvodnú. Vzhľadom k tomu, že sporné nehnuteľnosti boli pred nadobudnutím vlastníckeho práva žalovanou zapísané ako vlastníctvo štátu v správe š.p. Lesy SR a tiež Slovenského pozemkového fondu (ďalej len „SPF“), zodpovedalo označenie žalobcu v čase rozhodovania súdu prvého stupňa ustanoveniu § 21 ods. 4 O.s.p. Oprávnenie zákonného zastúpenia SPF v tomto súdnom konaní vyplýva z ustanovenia § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. a zahŕňa aj konania o ochranu vlastníckeho práva. Keďže podľa znaleckého posudku Ing. Babička v danej veci išlo aj o neknihované pozemky (neznámych vlastníkov), bolo zastupovanie štátu prostredníctvom SPF dôvodné. Oprávnenie š.p. Lesy SR zastupovať štát vyplýva z ustanovenia § 50 ods. 6 zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch. K námietke o nesprávnej aplikácii zákonného článku č. XXXI/1894 súdom prvého stupňa odvolací súd uviedol, že z publikácie „Nástin súkromného práva platného na Slovensku a Podkarpatskej Rusi“, od Doc. Dr. Vladimíra Fajnora a Dr. Zátureckého vyplýva, že deti nižšie 12 rokov nemajú spôsobilosť k právnym úkonom vôbec. Aj podľa názoru odvolacieho súdu

M. D. nemohla nadobudnúť vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam darom od grófa K. z dôvodov prezentovaných už súdom prvého stupňa. Poukázal pritom aj na výpoveď svedka L. K. v trestnom konaní. K nadobudnutiu vlastníckeho práva M. D. nemohlo dôjsť ani z titulu vydržania, pretože jej chýbal právny titul pre vstup do dobromyseľnej držby nehnuteľností. Z listinných dôkazov, týkajúcich sa pozemkových reforiem, je zrejmé, že aj počas tvrdenej doby vydržania štát konal s pôvodnými pozemno-knižnými vlastníkmi týchto nehnuteľností. Odvolací súd uzavrel, že z týchto dôvodov bolo nesporné, že M. D. nemohla nadobudnúť vlastnícke právo k dotknutým nehnuteľnostiam. Pokiaľ teda menovaná nebola vlastníčkou nehnuteľností, nemohla s nimi ani platne nakladať a vložiť ich ako vklad do žalovanej spoločnosti. Odvolací súd sa stotožnil aj so závermi súdu prvého stupňa ohľadom vlastníckeho práva žalobkyne a spôsobu jeho nadobudnutia, pričom v podrobnostiach odkázal na jeho odôvodnenie. Výrok o trovách konania zrušil a vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie s tým, aby komplexne posúdil náhradu trov konania v závislosti od predmetu sporu a počtu vykonaných úkonov.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu v jeho potvrdzujúcom výroku podala dovolanie žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“). Prípustnosť, ako aj dôvodnosť dovolania vyvodzovala z ustanovenia § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. b/ O.s.p. (ten kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania), § 237 písm. f/ O.s.p. (účastníkovi sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom), ako aj z ustanovenia § 237 písm. g/ O.s.p. (súd bol nesprávne obsadený). K vade v zmysle § 237 písm. b/ O.s.p. uviedla, že v konaní vystupujú dvaja žalobcovia hoci je zrejmé, že existuje len jedna Slovenská republika a preto ďalšia Slovenská republika označená ako žalobkyňa 2/ neexistuje a nemá ani spôsobilosť byť účastníkom konania. Odňatie možnosti konať pred súdom videla v tom, že odvolací súd jej nedoručil vyjadrenie žalobkyne k podanému odvolaniu a nemala možnosť k nemu zaujať stanovisko, čím došlo k porušeniu princípu rovnosti zbraní a práva na kontradiktórne súdne konanie. Odvolaciemu súdu tiež vytýkala, že sa nezaoberal jej odvolacími argumentmi konkrétne námietkou nesprávneho označenia žalujúceho subjektu a námietkou nepreskúmateľnosti záverov okresného súdu v otázke nadobudnutia vlastníckeho práva štátu k sporným nehnuteľnostiam. Vadu v zmysle § 237 písm. g/ O.s.p. zdôvodnila tým, že bolo porušené jej právo na zákonného sudcu, pretože podľa jej názoru o podanom odvolaní nemal rozhodovať Krajský súd v Banskej Bystrici ale Krajský súd v Košiciach. Uviedla, že je potrebné rozlišovať medzi funkčnou príslušnosťou v odvolacom konaní a funkčnou príslušnosťou v konaní o námietke zaujatosti. Zaujala

stanovisko, že uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. apríla 1999 sp.zn. Nc 19/1999 bolo prikázané Krajskému súdu v Banskej Bystrici rozhodovanie len o námietke zaujatosti sudkyne okresného súdu a nie rozhodovanie vo veci samej, resp. vo všetkých ďalších procesných otázkach. O správnosti tohto tvrdenia svedčí aj skutočnosť, že po zastavení konania okresným súdom o odvolaní proti tomuto uzneseniu rozhodoval Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd a o námietkach zaujatosti Krajský súd v Banskej Bystrici ako nadriadený súd. Žalovaná tiež namietala, že správne obsadený nebol ani Okresný súd Košice – okolie v rámci prvostupňového konania, pretože sudkyňa okresného súdu JUDr. Ľubica Adamčíková bola z prejednávania a rozhodovania veci vylúčená uznesením Krajského súdu v Košiciach a o námietke zaujatosti, ktorú vzniesla žalovaná proti sudkyňi JUDr. Dagmar Mlejovej, rozhodoval taktiež Krajský súd v Košiciach, hoci mal rozhodovať Krajský súd v Banskej Bystrici. V oboch prípadoch tak o námietkach zaujatosti rozhodol funkčne nepríslušný krajský súd, a preto vo veci na prvom stupni konal a rozhodoval nezákonný sudca. Na základe uvedeného žiadala, aby dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v potvrdzujúcom výroku, ako aj v závislom výroku o trovách konania, ako aj rozsudok súdu prvého stupňa a vec vrátil na ďalšie konanie okresnému súdu.

Žalobkyňa v zastúpení SPF sa k dovolaniu žalovanej vyjadrila a uviedla, že dovolanie nie je procesne prípustné a je treba ho odmietnuť. Občiansky súdny poriadok neukladá súdu procesnú povinnosť doručovať následné vyjadrenie účastníka k podanému odvolaniu. Okrem toho obsah argumentácie v tomto vyjadrení neobsahuje žiadne nové skutočnosti prípadne nové dôkazy a odvolací súd nerozhodol na podklade tohto vyjadrenia, ale na základe ustáleného skutkového a právneho stavu. Rozhodnutie odvolacieho súdu považovala za riadne odôvodnené a vecne správne, odvolací súd sa podľa jej názoru vysporiadal so všetkými odvolacími argumentmi žalovanej. Navyše dovolanie v tejto časti predstavuje námietku vo vzťahu k právnemu posúdeniu veci súdmi, ktorá však nezakladá procesnú prípustnosť podaného dovolania. Tvrdenia žalovanej o nezákonnom sudcovi považovala za účelové a opakovane právoplatne vyriešené Najvyšším súdom Slovenskej republiky aj Ústavným súdom Slovenskej republiky.

Žalobkyňa v zastúpení š.p. Lesy SR tiež označila podané dovolanie za procesne neprípustné. Uviedla, že neexistuje zákonné ustanovenie o povinnosti súdu doručovať vyjadrenia k odvolaniu protistrane, navyše právny zástupca žalovanej mal možnosť nahliadnuť do spisu a oboznámiť sa s jeho obsahom. Ostatné námietky dovolateľky sa

dotýkajú hmotnoprávnych otázok, ktoré nemôžu zakladať dovolací dôvod v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Otázka zákonnosti konajúcej sudkyne už bola právoplatne vyriešená rozhodnutím najvyššieho súdu, ktorý vec prikázal na rozhodnutie Krajskému súdu v Banskej Bystrici.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p., ďalej len „najvyšší súd“ (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015, pretože dovolanie bolo podané pred týmto dátumom)] po zistení, že dovolanie podala včas oprávnená osoba (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpená v súlade s § 241 ods. 1 veta druhá O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

V danom prípade dovolaním žalovanej nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, ale taký potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné. Dovolací súd v prejednávanej veci dosiaľ nerozhodoval, preto ani nevyslovil právny názor, ktorým by boli súdy viazané.

Z týchto dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie žalovanej nie je podľa § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. procesne prípustné.

Prípustnosť dovolania by v danom prípade prichádzala do úvahy len vtedy, ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1, veta druhá O.s.p, ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namietala alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995). Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. ale nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Žalovaná procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/, c/ až e/ O.s.p. netvrdila a ich existenciu nezistil ani dovolací súd. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

Žalovaná namietala, že konanie je postihnuté vadou v zmysle § 237 písm. b/ O.s.p. pretože v konaní vystupujú dvaja žalobcovia hoci je zřejmé, že existuje len jedna Slovenská republika a preto ďalšia Slovenská republika označená ako žalobkyňa 2/ neexistuje a nemá ani spôsobilosť byť účastníkom konania.

Vada konania podľa § 237 písm. b/ O.s.p. zahŕňa len tie prípady, keď v konaní vystupuje účastník, ktorý nemá spôsobilosť byť účastníkom konania, t.j. nemôže byť nositeľom procesných práv a povinností. Spôsobilosť byť účastníkom konania má ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva (§ 19 O.s.p.).

V zmysle § 21 Občianskeho zákonníka pokiaľ je účastníkom občianskoprávných vzťahov štát, je právnickou osobou. Spôsobilosť mať práva a povinnosti majú aj právnické osoby (§ 18 ods. 1 Občianskeho zákonníka), z toho dôvodu majú aj spôsobilosť byť účastníkom konania. Nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania má z procesného hľadiska za následok zastavenie konania (§ 103 a 104 ods. 1 O.s.p.).

V žalobnom návrhu bola ako žalobkyňa označená Slovenská republika, ktorá ako je zrejmé z vyššie citovaných ustanovení má ako štát spôsobilosť byť účastníkom konania a je existujúcim subjektom právnych vzťahov, preto námietka dovolateľky o existencii vady konania v zmysle § 237 písm. b/ O.s.p. nie je dôvodná.

Od nedostatku spôsobilosti byť účastníkom konania treba dôsledne odlišovať procesné nedostatky týkajúce sa označenia účastníka konania (§ 79 ods. 1 O.s.p.), aktívnu a pasívnu vecnú legitimáciu účastníkov vyplývajúcu z hmotného práva a ak je účastníkom konania štát, potom aj označenie správneho štátneho orgánu, ktorý koná za štát a do ktorého pôsobnosti patrí predmet sporu (§ 21 ods. 4 O.s.p.). Tieto otázky sa totiž netýkajú právnej subjektivity účastníka konania a nespádajú pod dovoláciu vadu v zmysle § 237 písm. b/ O.s.p., pričom okrem správneho označenia účastníka sú z hľadiska procesnej prípustnosti podaného dovolania irelevantné, pretože sa týkajú právneho posúdenia veci súdom, ktoré môže byť podrobené dovolaciemu prieskumu len za predpokladu, že dovolanie je procesne prípustné, čo však nie je prejednávaný prípad.

Procesné pochybenia týkajúce sa správneho označenia účastníka konania spočívajú buď v tom, že v žalobe absentujú náležitosti v zmysle § 79 ods. 1 O.s.p. a účastník nie je identifikovaný tak, ako to vyžaduje občiansky súdny poriadok (chýbajúce údaje), alebo nie je označený v súlade s právnou realitou (nesprávne údaje). V oboch týchto prípadoch ide o vadu žaloby, ktorá by mala byť odstránená postupom súdu podľa § 43 ods. 1 O.s.p. Dôsledok neodstránenia tohto nedostatku podmienky konania bude závisieť od toho, či ide o taký nedostatok, ktorý bráni ďalšiemu konaniu a rozhodovaniu súdu, alebo či aj pri tomto nedostatku je možné vec prejednať (§ 43 ods. 2 O.s.p.). „Možnosťou pokračovať v konaní v tomto zmysle je možnosť súdu konať a rozhodovať bez zásadnejších prekážok, ktorými sú neodstrániteľné alebo neodstránené nedostatky žalôb. Musí ísť o prekážky pre akýkoľvek ďalší postup všeobecného súdu. Prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňovanie takých náležitostí

do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, a nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu. Výklad a používanie procesných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.,, (nález IV. ÚS 1/02 z 26. septembra 2002 publikovaný pod č. 85/2002). Pokiaľ by však išlo o taký nedostatok v označení účastníka, ktorý bránil súdu vo veci konať a rozhodnúť (žalobca označí názvy dvoch rozdielnych právnických osôb R46/2004, neuvedie údaj bydliska účastníka, alebo iný nedostatok v označení účastníkov majúci za následok celkovú zmätočnosť žaloby), a súd by napriek tomu v konaní pokračoval a rozhodol, zaťažil by konanie vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov. Ide najmä o právo predniesť (doplniť, či doplňovať) návrhy, vyjadriť sa k rozhodným skutočnostiam, k návrhom na dôkazy a k vykonaným dôkazom, právo označiť navrhované dôkazné prostriedky, právo so súhlasom predsedu senátu dávať v rámci výsluchu otázky účastníkom (svedkom) a právo zhrnúť na záver pojednávania svoje návrhy, vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj § 101 ods. 1, § 117 ods. 1, § 123, § 118 ods.1, § 126 ods. 3, § 131, § 211, § 215 O.s.p.). V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že súdna ochrana je poskytovaná v materiálnom a nie formálnom zmysle, čo znamená, že nie každé procesné pochybenie súdu, alebo jeho nesprávny procesný postup, ktorým dochádza k odopretiu procesného práva účastníkovi konania, je považovaný za porušenie základného práva na súdnu ochranu. Dôležitými hľadiskami sú tie, ktoré vo svetle prípadu dávajú jednoznačnú odpoveď na otázku, či účastník v skutočnosti bol z uplatnenia konkrétneho procesného úkonu vylúčený a či táto okolnosť mala podstatný vplyv na ďalšie konanie. Preto nie každé porušenie procesných predpisov súdom a tým aj porušenie práva na spravodlivý súdny proces dosahuje intenzitu vady konania, ktorú má na zreteli ustanovenie § 237 písm. f/ O.s.p.

Ústava neupravuje, aké dôsledky majú prípady porušenia práva na súdnu ochranu a jednotlivé procesné nesprávnosti, ku ktorým dochádza v konaní pred súdmi, ani neustanovuje predpoklady ich nožnej nápravy v opravnom konaní. Bližšiu úpravu ústavou garantovaného práva na súdnu ochranu obsahuje Občiansky súdny poriadok, ktorý

predpokladá aj možnosť vzniku procesných pochybení v občianskom súdnom konaní. V nadväznosti na podstatu, význam a procesné dôsledky pochybení upravuje tento procesný kódex aj podmienky, za ktorých možno procesné nesprávnosti napraviť v dovolacom konaní. S niektorými najzávažnejšími, taxatívne vymenovanými procesnými vadami, ktoré zakladajú tzv. zmätočnosť, spája Občiansky súdny poriadok priamo prípustnosť dovolania podľa § 237, pričom vady tejto povahy sú zároveň aj prípustným dovolacím dôvodom podľa § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. (z rozhodnutia *Ústavného súdu SR zo dňa 30. januára 2013, sp.zn. III. ÚS 551/2012-32*).

Pokiaľ ide o dvojité označenie Slovenskej republiky, na ktoré žalobkyňa poukazovala, treba prisvedčiť tomu argumentu, že Slovenská republika je len jedna a nemôže byť ako účastník konania označená dva krát. Aj štát môže byť totiž ako účastník konania označený len raz a nemôže tvoriť procesné spoločenstvo účastníkov sám so sebou (obdobne uznesenie najvyššieho súdu z 26. septembra 2012 sp.zn. 6 Cdo 149/2011). Je tomu tak preto, že aj keď sa v konaní uplatňujú nároky spadajúce do kompetencie viacerých príslušných štátnych orgánov oprávnených za štát konať, nositeľom konkrétneho práva či povinnosti, nie je ten ktorý štátny orgán, ale štát ako taký, jeden subjekt právneho vzťahu a jeden účastník súdneho konania. Štátne orgány vystupujú v súdnom konaní nie vo vlastnom mene ale v mene štátu ako priamy vykonávatelia jeho vôle. Z tohto dôvodu bolo dvojité označenie Slovenskej republiky ako žalobkyne jednak v žalobnom návrhu a tiež v záhlaví rozhodnutí súdov nižších stupňov formálne, procesne nesprávne. Tento nedostatok však ale sám osebe nezakladá vadu zmätočnosti konania (§ 237 písm. f/ O.s.p.), pre ktorú by dovolací súd musel napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť. Takýto dôsledok by nastal až v prípade, ak by sa toto procesné pochybenie prejavilo v odňatí, či upretí procesných práv a povinností účastníkom konania alebo, ak by sa táto nesprávnosť prejavila aj vo výrokovej časti napadnutého rozhodnutia, ktoré by v jej dôsledku nebolo materiálne vykonateľné. Iba v týchto prípadoch by šlo o taký nedostatok v označení účastníka, ktorý by súdu bránil vo veci konať a rozhodnúť (§ 43 ods. 2 O.s.p) a zakladal by vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Dovolací súd po preskúmaní obsahu spisu nezistil, že by postupom súdu došlo k odňatiu možnosti konať pred súdom či už žalovanej alebo žalobkyni, ktoré mali v priebehu celého súdneho konania vytvorený priestor na realizáciu procesných oprávnení a mali tak možnosť uplatniť svoj vplyv na konanie a jeho výsledok. Súčasne sa procesná nesprávnosť spočívajúca v dvojitom označení Slovenskej republiky okrem záhlavia neprejavila v žiadnej

časti rozhodnutí súdov nižšieho stupňa (predovšetkým vo výrokovvej časti) a nemala tak za následok nedostatok materiálnej vykonateľnosti týchto rozhodnutí.

Vo výroku rozhodnutia súdu prvého stupňa je uvedené „I. Určuje, že žalobca – Slovenská republika je výlučným vlastníkom nehnuteľností...“. Zo znenia výroku je celkom zrejmé, že súd za žalobkyňu a súčasne aj výlučného vlastníka sporných nehnuteľností považoval len jeden subjekt, a to Slovenskú republiku. Výrok súdneho rozhodnutia bol jasný, určitý a zrozumiteľný a predovšetkým materiálne vykonateľný. Rozhodnutie súdu bolo v znení tohto výroku spôsobilou verejnou listinou na zápis vlastníckeho práva žalobkyne do katastra nehnuteľností podľa § 34 ods. 1 zákona č. 162/1995 Zb. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam v znení neskorších predpisov. V tomto smere nie je rozpor ani medzi výrokom a odôvodnením súdneho rozhodnutia, ktorý by prípadne mohol mať za následok nepreskúmateľnosť rozhodnutia. Na str. 13 odsek 6 odôvodnenia rozhodnutia súdu prvého stupňa sa uvádza : „Počas konania došlo k upresneniu žalobcu a je nesporné, že účastníkom na strane žalobcu je Slovenská republika s označením zastúpenia, a to Slovenským pozemkovým fondom (ďalej len SPF), ako aj právnickou osobou Lesy SR, š.p., Banská Bystrica.“ Aj z odôvodnenia je teda nepochybné, že súd prvého stupňa za žalobcu považoval Slovenskú republiku a nie dva krát Slovenskú republiku prípadne orgány oprávnené za ňu konať. Napokon označenie žalobkyne v konaní nemohlo u žalovanej vyvolať žiadne pochybnosti o tom, kto žalobu podáva a čoho sa domáha. Už na pojednávaní pred súdom prvého stupňa dňa 3.júla 2008 (vid' zápisnica z pojednávania č.l. 1375-6 zväzok III spisu) právna zástupkyňa žalobkyne uviedla, že žalobcom je Slovenská republika, ktorú v časti zastupujú Lesy SR a v časti SPZ podľa jednotlivých nehnuteľností. Žalovaná tak postavila svoju dovoláciu argumentáciu a procesnú prípustnosť podaného dovolania na napádanie výlučne formálneho, procesného pochybenia súdov, ktoré ale nemalo žiadny vplyv na výsledok konania, nedotklo sa jej procesných práv a preto ani nemohlo založiť procesnú prípustnosť podaného dovolania.

Z vyššie uvedených dôvodov dovolací súd uzatvára, že formálna vada v označení žalobkyne, ktorou je postihnuté záhlavie rozhodnutí súdov nižšieho stupňa, nemala za následok zmätočnosť konania ani napadnutého rozhodnutia a uvedené procesné pochybenie súdov nedosahuje takú intenzitu vady konania akú predpokladá ustanovenie § 237 písm. f/ O.s.p.

Žalovaná ďalej namietala vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., ktorá mala spočívať v tom, že odvolací súd jej nedoručil vyjadrenie žalobkyne k odvolaniu, čím došlo k porušeniu princípu rovnosti zbraní a práva na kontradiktórne konanie.

Rovnosť účastníkov v občianskom súdnom konaní bližšie charakterizuje § 18 O.s.p., podľa ktorého účastníci majú v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv.

Právo na rovnosť v konaní je v zmysle judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky súčasťou práva na spravodlivý súdny proces a prejavuje sa vytváraním rovnakých procesných podmienok a rovnakého procesného postavenia subjektov, o ktorých právach a povinnostiach rozhoduje občianskoprávny súd (PL. ÚS 43/95). Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že princíp rovnosti zbraní vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej situácie, než v ktorej je jej odporca (Komanický v. Slovenská republika, rozsudok zo 4. júna 2002, § 45).

K dôsledkom procesného postupu súdu, v rámci ktorého nebolo odvolateľovi doručené vyjadrenie opačnej procesnej strany k jeho odvolaniu, najvyšší súd zaujal v minulosti svoje právne závery vo viacerých rozhodnutiach vydaných do 13. januára 2015 (viď napríklad sp.zn. 3 Cdo 24/2011, sp.zn. 3 Cdo 258/2012, sp.zn. 3 Cdo 23/2011, sp.zn. 1 Cdo 17/2011, sp.zn. 5 Cdo 40/2012), v ktorých opakovane konštatoval, že ak nejde o prípad uvedený v § 209 ods. 1 druhej vete O.s.p., doručí súd prvého stupňa odvolanie ostatným účastníkom, a ak odvolanie smeruje proti rozhodnutiu vo veci samej, vyzve účastníkov na vyjadrenie k odvolaniu; iná povinnosť mu z týchto ustanovení nevyplýva. Z Občianskeho súdneho poriadku teda nevyplýva povinnosť odvolacieho súdu predložiť druhému účastníkovi konania spätne na zaujatie stanoviska vyjadrenie druhého účastníka konania k opravnému prostriedku. Súd nie je povinný donekonečna udržiavať stav konfrontácie medzi podaniami účastníkov konania – je iba na jeho posúdení, kde je rozumná hranica takúto konfrontáciu ukončiť (III. ÚS 144/2012, III. ÚS 507/2012, IV. ÚS 19/2012). Pokiaľ má odvolací súd k dispozícii potrebné argumenty, ako aj pri dodržaní dikcie ustanovenia § 209a O.s.p. pristúpi k rozhodnutiu vo veci samej (viď tiež III. ÚS 72/09, IV. ÚS 462/2010, IV. ÚS 19/2012, III. ÚS 296/2011.). Odňatie možnosti pred súdom konať nezakladá teda sama skutočnosť, že odvolateľovi nebolo predložené vyjadrenie druhej procesnej strany k jeho odvolaniu. Iný

pohľad na realizáciu práva účastníka oboznámiť sa s vyjadrením procesnej protistrany by mohol v praxi znamenať neustály (neprestajne sa opakujúci a nikdy nekončiaci) proces vyjadrovania sa jedného účastníka konania k vyjadreniu druhého účastníka konania; takýto pohľad by mohol mať až znaky prílišného právneho formalizmu, odporujúceho materiálnemu chápaniu princípu právneho štátu.

ESLP vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti zaujať stanovisko k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel k záveru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania, a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, *ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia*. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Súčasne však ESLP uviedol, že právo na kontradiktórne konanie nie je absolútne a jeho rozsah sa môže líšiť v závislosti od osobitných črt daného prípadu (viď ods. 39 citovaného rozsudku). Svoje závery v tomto prípade formuloval až na základe skúmania prípadnej existencie nejakých osobitných okolností, pre ktoré by doručenie vyjadrenia protistrane nebolo potrebné (viď ods. 40 a ods. 46 citovaného rozsudku).

Zo spisu vyplýva, že k odvolaniu žalovanej (č.l. 3000 až 3005 zväzok V spisu) sa vyjadrila žalobkyňa (č.l. 3022 až 3054 zväzok V spisu), odvolací súd toto vyjadrenie nedoručil žalovanej a vo veci rozhodol.

V zmysle záverov obsiahnutých vo vyššie citovanom rozhodnutí ESLP sa dovolací súd zaoberal aj existenciou a posúdením osobitných okolností prejednávanej veci, ktoré predchádzali vyhláseniu rozhodnutia odvolacieho súdu, a ktoré bolo potrebné zohľadniť pri posudzovaní námietky dovolateľky o nedoručení vyjadrenia protistrany k odvolaniu. Podľa úradného záznamu okresného súdu zo 4. októbra 2012 (č.l. 3197 zväzok V spisu) bol do súdneho spisu nazerat' právny zástupca žalovanej, ktorú skutočnosť potvrdil svojim podpisom.

Podľa § 18 ods. 1 veta prvá zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov, je advokát povinný pri výkone advokácie chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Ustanovenie § 18 ods. 2 veta prvá tohto zákona ukladá advokátovi povinnosť pri výkone advokácie konať čestne a svedomito, dôsledne využívať všetky právne prostriedky a uplatňovať v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia pokladá za prospešné. So zreteľom na citované ustanovenia je dôvodné očakávať, že advokát urobí všetko pre dosiahnutie procesného úspechu ním zastúpeného účastníka a za týmto účelom bude robiť všetky procesné úkony, ktoré mu občiansky súdny poriadok počas konania umožňuje.

V zmysle § 44 ods. 1 O.s.p. účastníci a ich zástupcovia majú právo nazerať do súdneho spisu a robiť si z neho výpisy, odpisy a fotokópie. Oprávnenie účastníkov a ich právnych zástupcov nazerať do spisu im umožňuje kontrolovať obsah spisu, zisťovať postup súdu v konaní, obsah pokynov a opatrení predsedu senátu vo veci, a dáva im tiež možnosť oboznámiť sa s obsahom procesných úkonov ostatných účastníkov, ktoré boli do spisu založené.

Podľa obsahu spisu právny zástupca žalovanej nahliadal do spisu potom, ako bolo súdu doručené vyjadrenie žalobkyne k odvolaniu. Z tohto dôvodu má dovolací súd za to, že právny zástupca pri nahliadaní do spisu získal poznatok o tom, že v spise sa nachádza vyjadrenie žalobkyne k odvolaniu, mal možnosť oboznámiť sa s jeho obsahom a využiť právo sa k nemu vyjadriť. Keďže povinnosť doručovania vyjadrení k odvolaniam občiansky súdny poriadok nestanovuje, ako aj s poukazom na konštantnú judikatúru najvyššieho súdu v tejto otázke k 13. januáru 2015 (viď vyššie označené uznesenia najvyššieho súdu), nemohla dovolateľka legitímne očakávať, že súd jej vyjadrenie žalobkyne k odvolaniu doručí. I keď teda dovolací súd žalovanej vyjadrenie žalobkyne nedoručil a vo veci rozhodol, obsah spisu nasvedčuje tomu, že právny zástupca žalovanej mal vytvorenú možnosť sa s jeho obsahom oboznámiť. V tomto smere pritom nie je podstatné, či tak právny zástupca žalovanej aj skutočne urobil, pretože z hľadiska naplnenia dôsledkov rozhodnutia EŠLP vo veci Trančíková je rozhodné len to, či účastník mal vytvorenú možnosť oboznámiť sa s obsahom vyjadrenia protistrany. Túto špecifickú okolnosť bolo potrebné v prejednávanej veci zohľadniť a preto nedoručenie vyjadrenia protistrany k odvolaniu žalovanej nepovažoval dovolací súd v tejto veci za porušenie práva na spravodlivé konanie majúce za následok odňatie možnosti žalovanej konať pred súdom.

Žalovaná tiež namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné, pretože odvolací súd sa nezaoberal jej odvolacou argumentáciou.

Občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prijalo 3. decembra 2015 Stanovisko, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, ktorého právna veta znie : „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“

S poukazom na citované stanovisko je vada nepreskúmateľnosti rozhodnutia namietaná dovolateľkou považovaná za tzv. inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., ktorá síce je relevantným dovolacím dôvodom avšak v súlade s konštantnou judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (pozri napr. sp.zn. 3 MCdo 16/2008, 6Cdo 84/2010, 5 MCdo 10/2010, 3 Cdo 166/2012, 4 Cdo 107/2011) prípustnosť dovolania nezakladá. Dovolací súd môže pristúpiť k posúdeniu opodstatnenosti tvrdenia o tomto dovolacom dôvode až vtedy, keď je dovolanie z určitého zákonného dôvodu prípustné, o tento prípad ale v prejednávanej veci nejde.

Len v mimoriadnych a ojedinelých prípadoch môže nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladať vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., a to napríklad vtedy, ak rozhodnutie napadnuté opravným prostriedkom ako celok neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, prípadne vtedy, ak odôvodnenie napadnutého rozhodnutia má také zásadné nedostatky, ktoré sa svojou povahou, intenzitou, významom a právnymi následkami blížia k „justičnému omylu“. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva totiž princíp právnej istoty môže ustúpiť iba výnimočne, a to za účelom zaistenia opravy základných väd alebo justičných omylov (pozri Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003) a napravenia „väd najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“, ale nie z dôvodu právnej čistoty (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009). Po preskúmaní spisu dovolací súd nezistil, že by v prejednávanej veci išlo o takýto extrémny prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p., ktorý by bol dôvodom pre uplatnenie (ako výnimky) druhej vety stanoviska R 2/2016.

Potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu (v spojení s rozhodnutím súdu prvého stupňa) spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p., a obsahuje vysvetlenie všetkých dôvodov, ktoré boli v prejednávanej veci pre posúdenie žalobného nároku podstatné. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia (uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská procesných strán k prerokovanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania a právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení). Odvolací súd postupoval v súlade s § 219 ods. 2 O.s.p., v odôvodnení rozhodnutia skonštatoval správnosť skutkových a právnych záverov súdu prvého stupňa, pričom doplnil aj ďalšie úvahy a dôvody, pre ktoré toto rozhodnutie potvrdil.

Námietka dovolateľky vo vzťahu k nedostatkom odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu preto nebola dôvodná. Dovolací súd zdôrazňuje, že za vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky. Do práva na spravodlivý súdny proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04) a rovnako neznamená ani to, aby účastník konania bol pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04).

Napokon dovolateľka tvrdila, že konanie je postihnuté vadou v zmysle § 237 písm. g/ O.s.p., pretože o jej odvolaní nerozhodol zákonný sudca. Toto svoje tvrdenie opierala o názor, že uznesením najvyššieho súdu z 28. apríla 1999 sp.zn. Nc 19/1999 bolo Krajskému súdu v Banskej Bystrici prikázané len rozhodovanie vo veci námietky zaujatosti vznesenej voči sudkyňi okresného súdu a nie rozhodovanie vo veci samej.

Pod dovolací dôvod v zmysle § 237 písm. g/ O.s.p. spadajú dva prípady; ak vo veci rozhodol vylúčený sudca alebo vo veci rozhodol nesprávne obsadený súd. Za nesprávne obsadený súd v zmysle ustanovenia § 237 písm. g/ O.s.p. treba považovať súd aj vtedy, ak nekoná zákonný sudca respektíve zákonní sudcovia (nález II. ÚS 136/08 zverejnený v Zbierke rozhodnutí a nálezov ústavného súdu pod č. 60/2008)).

Právo na zákonného sudcu je zaručené v čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého nemožno nikoho odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví

zákon. Uvedený ústavný príkaz predstavuje pre každého účastníka konania rovnakú záruku, že na rozhodovanie o jeho veci sú povolávané súdy a sudcovia podľa vopred vybraných zásad (procesných pravidiel).

Koho treba považovať za zákonného sudcu a akým spôsobom môže dôjsť k jeho zmene upravuje ustanovenie § 3 ods. 3 a ods. 4 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 757/2004 Z.z.“), podľa ktorého zákonný sudca je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na vecne a miestne príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte.

K zmene zákonného sudcu môže dôjsť aj v dôsledku prikázania veci inému než určenému príslušnému súdu toho istého stupňa podľa ustanovenia § 12 ods. 1 O.s.p. (nutná delegácia). Táto zmena je dôsledkom vylúčenia všetkých sudcov inak miestne a vecne príslušného súdu v zmysle § 14 O.s.p.

Z obsahu spisu dovolací súd zistil, že uznesením najvyššieho súdu z 28. apríla 1999 sp.zn. Nc 19/99 (č.l. 419 zväzok I spisu) bola vec vedená na Krajskom súde v Košiciach pod sp.zn. 12Nc 3/99 prikázaná podľa ustanovenia § 12 ods. 2 O.s.p. na konanie a rozhodnutie Krajskému súdu v Banskej Bystrici.

V otázke prikázania veci podľa § 12 ods. 2 O.s.p. v prejednávanej veci naposledy rozhodol najvyšší súd uznesením z 25. augusta 2011 sp.zn. 1 Nc 48/2011, ktorým spis Okresného súdu Košice- okolie sp.zn. 14C 565/98 postúpil na rozhodnutie o námietke zaujatosti Krajskému súdu v Banskej Bystrici. Svoje rozhodnutie založil na tom právnom názore, že najvyšší súd v tejto právnej veci rozhodnutím z 28. apríla 1999 sp.zn. Nc 19/99 prikázal vec na prejednanie a rozhodovanie Krajskému súdu v Banskej Bystrici, čím s končenom platnosťou založil príslušnosť tohto súdu. Uviedol, že funkčná príslušnosť sa nevyčerpala len bezprostredne nadväzujúcim rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici o námietke zaujatosti, ale je daná na všetky ďalšie budúce rozhodovania. Opakované predkladanie veci na rozhodovanie o vylúčení sudcov Krajského súdu v Košiciach by bolo v rozpore so zásadou o trvaní súdnej príslušnosti a poprelo by aj právo na zákonného sudcu. Vo vzťahu k rozhodnutiu najvyššieho súdu zo 16. januára 2006 sp.zn. 3Ndc 5/2006

vydanému v tomto konaní uviedol, že sa ním rozhodlo len o nevyhovení návrhu na prikázanie veci Krajského súdu v Košiciach sp.zn. 5NcC 92/2005, nedošlo však k prikázaniu veci inému súdu podľa § 12 O.s.p., ktoré by mohlo zmeniť stav už raz daný skorším rozhodnutím založenej príslušnosti Krajského súdu v Banskej Bystrici. S týmito právnymi závermi sa plne stotožňuje aj dovolací súd rozhodujúci v tomto dovolacom konaní a dopĺňa ho o nasledovné:

V zmysle rozhodnutia najvyššieho súdu z 27.septembra 2010 sp.zn. 1Nc 45/2010 uverejneného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 3/2011, pravidlo trvania súdnej príslušnosti sa vzťahuje aj na tzv. delegáciu nutnú podľa § 12 ods. 1 O.s.p. Zásada perpetuatio fori (trvanie súdnej príslušnosti) vychádza z ustanovenia § 11 ods. 1 O.s.p. a znamená, že za miestne a vecne príslušný súd sa považuje ten súd, ktorý bol určený na začiatku konania až do jeho skončenia, bez ohľadu na neskoršie zmeny okolností, ktoré sú inak pre určenie príslušnosti rozhodné. Táto zásada sa uplatní aj v prípade, ak nadriadený súd v konaní rozhodne o prikázaní veci inému súdu a jej dôsledkom bude, že takto určený súd sa stane súdom príslušným pre celé konanie a všetky rozhodnutia v ňom vydané, t.j. zákonným súdom.

Občianske súdne konanie tvorí jeden nedeliteľný celok, v rámci ktorého súd rozhoduje o viacerých čiastkových otázkach (o povinnosti poplatníka zaplatiť súdny poplatok, námietke zaujatosti, ustanovení zástupcu, uložení poriadkovej pokuty, trovách konania, svedočnom a pod.). O týchto otázkach ale nerozhoduje v nejakom samostatnom (súbežne prebiehajúcim) konaní, ktoré by začínalo osobitným návrhom a končilo sa rozhodnutím o tejto otázke. Rozhodovanie o týchto otázkach predstavuje integrálnu súčasť jednotného občianskeho súdneho konania, v ktorom koná a rozhoduje jeden miestne, vecne a funkčne príslušný súd. Na konanie v prvom stupni zásadne príslušné okresné súdy (§ 9 ods. 1 O.s.p.). O odvolaniach proti rozhodnutiam okresných súdov rozhodujú krajské súdy (§ 10 ods. 1 O.s.p.). Občiansky súdny poriadok nemá žiadne ustanovenie, z ktorého by vyplývalo, že v rámci jedného súdneho konania sa bude posudzovať otázka súdnej príslušnosti pre každé takéto rozhodnutie osobitne, práve naopak platí zásada perpetuatio fori (§ 11 ods. 1 O.s.p.). Preto aj vtedy, keď súd rozhoduje o námietke zaujatosti vznesenej účastníkom, rozhoduje o nej ako súd príslušný pre celé konanie. Z tohto dôvodu, ak rozhodol najvyšší súd o prikázaní veci inému súdu hoci aj na podklade podanej námietky zaujatosti, jeho rozhodnutie o prikázaní veci dopadá svojimi dôsledkami na celé súdne konanie a zmena konajúceho súdu nastáva en block teda nielen vo vzťahu k rozhodovaniu o námietke zaujatosti ale vo vzťahu ku každému rozhodnutiu

v danom súdnom konaní. Správnosť tohto záveru vyplýva aj z toho, že nutná delegácia je výsledkom posúdenia takých okolností (nezávislosť a nestrannosť sudcov pôvodne príslušného súdu), ktoré sú relevantné pre celé súdne konanie a akékoľvek rozhodnutie vydané v ňom. Opakované rozhodnutia o prikázaní veci v rámci jedného súdneho konania nemajú žiadne opodstatnenie a smerovali by len k predĺženiu súdneho konania a predovšetkým k oslabeniu právnej istoty účastníkov a ich ústavného práva na neodňateľnosť zákonného sudcu (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Tým samozrejme nie je vylúčené, aby v prípade existencie dôvodov pre nutnú delegáciu v zmysle § 12 O.s.p., ktoré však nastali po prikázaní veci, došlo k opätovnej zmene súdu rozhodnutím nadriadeného súdu.

Na základe vyššie uvedeného dovolací súd uzatvára, že pokiaľ odvolanie žalovanej prejednal a vo veci rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici, išlo o rozhodnutie zákonného sudcu.

Dovolateľka spochybňovala aj obsadenie okresného súdu, keď uviedla, že v rámci prvostupňového konania o vylúčení sudkyne JUDr. Ľubici Adamčíkovej, ako aj o nevyhlúčení sudkyne JUDr. Dagmar Mlejovej, rozhodol funkčne nepríslušný Krajský súd v Košiciach, keďže jeho príslušnosť bola rozhodnutím najvyššieho súdu z 28. apríla 1999 sp.zn. Nc 19/1999 prenesená na Krajský súd v Banskej Bystrici.

Táto námietka žalovanej je založená na jej názore, že v rámci jedného súdneho konania sú dva funkčne príslušné súdy, jeden rozhodujúci o námietke zaujatosti a druhý vo veci samej. Tento názor však nie je správny, existencia akejkoľvek delenej príslušnosti súdu a dvojkoľajnosti rozhodovania nemá podklad v žiadnom ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, prieči sa zásade trvania súdnej príslušnosti ako aj jednotnosti súdneho konania, v ktorom rozhoduje vždy jeden miestne, vecne a funkčne príslušný súd určený podľa zásad daných Občianskym súdnym poriadkom. „Konanie o uplatnenej námietke zaujatosti sudcu predstavuje čiastkový procesný postup všeobecného súdu smerujúci k rozhodnutiu slúžiacemu na zabezpečenie rozhodovania sporovej veci nestranným súdom“ (III. ÚS 30/2010). Ako už bolo vyššie uvedené v dôsledku rozhodnutia najvyššieho súdu z 28. apríla 1999 sp.zn. Nc 19/99, stal sa miestne a funkčne príslušným súdom v konaní Krajský súd v Banskej Bystrici, ktorý bol príslušným súdom aj na rozhodovanie o námietkach zaujatosti vznesených v tomto konaní.

Podľa obsahu spisu o námietke zaujatosti podanej žalovanou proti sudkyňi okresného súdu JUDr. Dagmar Mlejovej rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 8. novembra 2011 sp.zn. 17NcC 57/2011 (č.l. 2878 zväzok V spisu) tak, že nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania vecí. Je teda zrejmé, že o tejto námietke rozhodol zákonný súd.

Pokiaľ ide o vylúčenie sudkyne okresného súdu JUDr. Ľubice Adamčíkovej z prejednávania a rozhodovania vecí uznesením Krajského súdu v Košiciach zo 16. novembra 2009 sp.zn. 4NcC 25/2009 (č.l. 1564 zväzok III spisu), treba uviesť, že skutočne v tejto veci nerozhodol funkčne príslušný súd, avšak na druhej strane treba konštatovať, že dovolateľke bola zachovaná možnosť uplatniť svoj vplyv na výsledok konania a namietat túto výhradu v rámci mimoriadneho opravného prostriedku, čo aj urobila.

Námietky spadajúce pod ustanovenie § 237 písm. g/ O.s.p. sledujú naplnenie základnej zásady súdneho konania, aby vo veci rozhodol nestranný a nezaujatý sudca. Dovolací súd sa preto osobitne zaoberal tým, či boli dané dôvody pre vylúčenie sudkyne okresného súdu JUDr. Ľubice Adamčíkovej z prejednávania a rozhodovania vecí respektíve, či v dôsledku postupu a rozhodnutia nepríslušného Krajského súdu v Košiciach, ktorý o námietke zaujatosti rozhodol, došlo k porušeniu práva žalovanej na zákonného sudcu a zákazu neodňateľnosti zákonného sudcu, majúc na zreteli, že „neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 237 písm. g/ O.s.p., posúdiť túto otázku samostatne a prípadne i inak, než ju posúdil nadriadený súd (R 59/97).

Námietku zaujatosti proti sudkyňi okresného súdu JUDr. Ľubici Adamčíkovej vzniesla žalobkyňa z dôvodu jej vzťahu k právnomu zástupcovi žalovanej, ktorý ju zastupoval v disciplinárnom konaní, pričom túto okolnosť neoznámila predsedovi okresného súdu v zmysle § 15 ods. 1 O.s.p., zastavila konanie na podklade právneho názoru právneho zástupcu žalovanej a neodôvodnila akým spôsobom sa právny zástupca oboznámil s obsahom spisu mimo predpísaného spôsobu nahliadania do spisu.

Podľa § 14 ods. 1 O.s.p. sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Nezaujatosť a nezávislosť sudcu patria k hlavným predpokladom spravodlivého rozhodovania. Súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97).

Nezaujatosť sudcu je kategória, ktorá vyjadruje vnútorný psychický vzťah sudcu k prejednávanej veci. V širšom zmysle zahŕňa vzťah sudcu k predmetu konania, jeho účastníkom, ich zástupcom, o podstate a povahe ktorého je schopný podať (subjektívnu) informáciu iba sám sudca. Inštitút nezaujatosti je preto potrebné chápať širšie, tiež v rovine objektívnej. Nie je preto rozhodujúce, ako sa nezaujatosť sudcu iba subjektívne javí účastníkovi konania; určujúcim je, či reálne existujú objektívne okolnosti, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci skutočne disponuje. V každom jednotlivom prípade treba posudzovať, či povaha a stupeň vzťahu sudcu k veci či účastníkom (právnym zástupcom) sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (ESLP vo veci Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach.

Z hľadiska ustanovenia § 14 ods.1 O.s.p. je právne významný vzťah sudcu, a to buď:

1. k veci,
2. k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)],
3. k zástupcom účastníkov konania (viď vyššie 2.).

V prípade sudkyne Okresného súdu Košice - okolie JUDr. Ľubice Adamčíkovej, ktorá vo svojom vyjadrení poukázala na (len) profesionálny vzťah k právnemu zástupcovi žalovanej JUDr. Alexandrovi Fuchsovi (sudca – advokát), vzal najvyšší súd na zreteľ, že

vo všeobecnosti sú vzájomné vzťahy sudcov a advokátov založené na profesionalite a odbornosti. Ak rámec týchto ich vzájomných vzťahov neprekročí tomu zodpovedajúce medze, objektívne nie je daný dôvod pre pochybnosti o nezaujatosti sudcu. Okolnosť, že JUDr. Ľubica Adamčíková udelila plnú moc na zastupovanie právneho zástupcovi žalovanej JUDr. Alexandrovi Fuchsovi v konaní, ktoré sa jej osobne týkalo, ešte sama o sebe nie je dôvodom pre vylúčenie sudkyne z prejednávania a rozhodovania veci v zmysle § 14 ods. 1 O.s.p., bez ďalšieho môže znamenať len toľko, že má dôveru v odborné schopnosti konkrétneho právneho zástupcu.

V prejednávanej veci však bolo potrebné vziať na zreteľ aj ďalšie okolnosti, ktorými žalobkyňa zdôvodnila námietku zaujatosti, a to konkrétne pochybnosti o spôsobe realizácie práva žalovanej nazerať do súdneho spisu prostredníctvom jej právneho zástupcu. Z obsahu spisu vyplýva, že dňa 18. augusta 2009 doručila žalobkyňa do spisu listinné doklady a uviedla, že s touto skutočnosťou oboznámila aj právneho zástupcu žalovanej (č.l. 1507 zväzok III spisu). Vo vyjadrení právneho zástupcu žalovanej zo dňa 10. septembra 2009 sa uvádza, že sa oboznámil s obsahom novo predložených listinných dôkazov (čl. 1509 zväzok III spisu). V spise nie je žiadny záznam o nazretí žalovanej alebo jej právneho zástupcu do spisu a preto nie je zrejmé, akým spôsobom sa právny zástupca oboznámil s obsahom dôkazov založených v spise, pričom konajúca sudkyňa JUDr. Ľubica Adamčíková túto skutočnosť nevedela vysvetliť. Aj podľa názoru dovolacieho súdu táto skutočnosť prístupujúca k faktu, že sudkyňa mala určitú väzbu vo vzťahu k právnomu zástupcovi žalovanej, mohla u žalobkyne objektívne vzbudiť obavu vo vzťahu k jej nestrannosti a nezaujatosti, a bolo potrebné ju považovať za objektívny dôvod pre jej vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci. Keďže tu boli dôvody pre vylúčenie JUDr. Ľubice Adamcovej zo zákonných dôvodov v zmysle § 14 O.s.p., jej vylúčením (i keď rozhodnutím nezákonného súdu) nedošlo k porušeniu práva účastníkov nebyť odňatý zákonnému sudcovi, práve naopak bolo naplnené ich právo na rozhodnutie vydané nezávislým a nestranným sudcom. Keďže vec bola následne pridelená podľa zákonných pravidiel inému sudcovi, ktorý ju prejednal a rozhodol, nebolo konanie postihnuté vadou v zmysle § 237 písm. g/ O.s.p.

So zreteľom na uvedené nie je ničím podložená argumentácia žalovanej obsiahnutá v dovolaní, podľa ktorej v konaní došlo k procesnej vade v zmysle § 237 písm. g/ O.s.p.

Keďže v danom prípade dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu nie je podľa § 238 O.s.p. prípustné a vady uvedené v § 237 O.s.p. neboli zistené, Najvyšší súd Slovenskej

republiky dovolanie žalovanej ako neprípustné podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. odmietol.

Pokiaľ ide o rozhodnutie o trovách dovolacieho konania, treba vziať do úvahy, že odvolací súd zrušil výrok súdu prvého stupňa o trovách konania a vec mu v tomto rozsahu vrátil na ďalšie konanie, otázka trov konania teda nebola dosiaľ riešená a posúdená právoplatným rozhodnutím súdu. Najvyšší súd, ktorý v dovolacom konaní nevykonáva dokazovanie (viď § 243a ods. 2 veta druhá O.s.p.), nemá procesné nástroje na to, aby si pre účely svojho rozhodovania obstaral potrebné skutkové podklady. Navyše, ak by v takomto prípade o trovách dovolacieho konania predsa len rozhodol, bolo by jeho rozhodovanie spojené s posudzovaním otázky významnej aj pre rozhodovanie súdov nižších stupňov o trovách prvostupňového a odvolacieho konania, ktorá ale má byť vyriešená a právoplatne rozhodnutá najskôr týmito súdmi.

So zreteľom na vyššie uvedené dospel najvyšší súd k záveru, že ak dovolací rozhoduje o dovolaní proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, ktorým nebolo rozhodnuté o trovách konania z dôvodu postupu podľa § 151 ods. 3 O.s.p. a § 224 ods. 4 O.s.p., o trovách dovolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 13. apríla 2016

JUDr. Helena Haukvitzová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová